

Bewegend beeld in de les

Beeld & Geluid op school biedt relevante fragmenten

Stel, je bent bezig met een les over de Koude Oorlog. Een van je leerlingen vraagt: 'Stond er dan een muur door de hele stad Berlijn?' Een niet geheel ondenkbare vraag van iemand die is geboren na 1989. Hoe handig is het dan dat je een fragment kunt laten zien van de bouw van deze muur, de angst en het verdriet die de betonnen barrière veroorzaakt heeft en ook de feestvreugde van het historische moment dat de Berlijnse Muur 'open' ging?

Saskia de Vries is onderwijsspecialist bij Beeld & Geluid op school.

Over geschiedenis vertellen is natuurlijk het leukste dat je kunt doen. En als je je verhaal kunt versterken met geluid en bewegend beeld, dan is dat helemaal tof. Want we weten allemaal hoe die puberbreinen werken en dat de combinatie van tekst, beeld en geluid een sterk resultaat geeft in het onthouden en reproduceren van informatie. Het instituut voor Beeld & Geluid heeft op dit moment 1,7 miljoen titels in het archief. Een selectie hiervan (160.000) is via een inlog gratis beschikbaar gesteld voor iedereen in het onderwijs – van docenten en leraren, mediathecarissen tot aan de studenten en leerlingen.

Een platform voor iedereen die wil leren over en met media. Je vindt er oud archiefmateriaal, van beelden van de nozems in de jaren zestig, tot actueel materiaal als *De Avondshow met Arjen Lubach* en het *NOS Journaal* van eergisteren. Deze programma's blijven altijd op deze plek staan en zijn dus altijd beschikbaar, opgeslagen in je persoonlijke lijst. Daarnaast kun je zelf fragmenten knippen en ze eenvoudig monteren. En de collectie wordt steeds groter. De redactie voegt dagelijks interessante titels toe. Ben je als docent op zoek naar een programma en staat het nog niet op het platform, dan kun je het heel eenvoudig

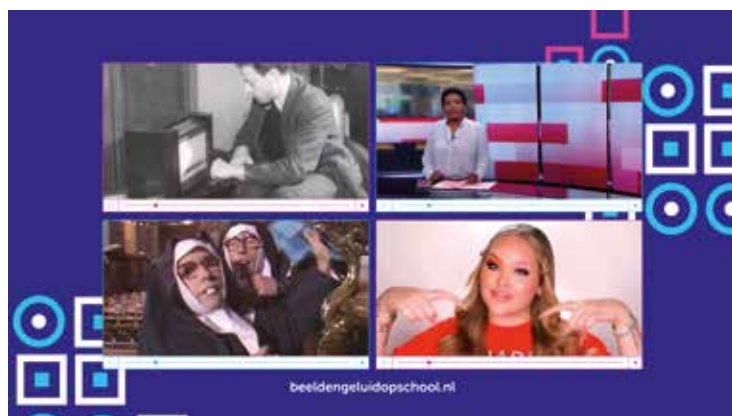
aanvragen; het wordt (bijna) altijd binnen een paar dagen toegevoegd.

Zoekhulp

Het is fijn om toegang te hebben tot zo'n uitgebreide collectie, maar docenten hebben niet altijd de tijd om hier uitvoerig in te zoeken. Daarom helpt Beeld & Geluid docenten met het zoeken, vinden en gebruiken van historisch, recent en actueel materiaal. Bijvoorbeeld een vergeten radiofragment van *Radio Oranje* uit de Tweede Wereldoorlog of een videofragment in sepia van het leven in een kampong in de jaren dertig. Maar ook een fragment van een gebeurtenis uit de actualiteit,

Een groep mensen op de Potsdamer Platz kijkt toe hoe de Berlijnse Muur gesloopt wordt. Collectie US National Archives.

zoals de oorlog in Oekraïne, waaraan je een les over een historische ontwikkeling kunt koppelen.

Beeld & Geluid helpt docenten op individuele basis, maar is ook grote groepen docenten in één keer van dienst. Het eindexamen is zo'n moment. Het vak geschiedenis leent zich uitstekend om interessante media bij te vinden. Zo heeft Beeld & Geluid in samenwerking met SLO het *Zoektermenlab* georganiseerd. SLO, als vertegenwoordiger van het curriculum, keek en dacht mee om te onderzoeken hoe de domeinen en eindtermen gebruikt kunnen worden om relevant materiaal te vinden, ordenen en beschikbaar te stellen.

Al eerder deed Beeld & Geluid onderzoek met de vakgroep geschiedenis op het Stad & Esch-college in Meppel. Met de ervaringen van dit onderzoek op zak is de volgende stap gezet. Samen met geschiedenisdocent van het jaar 2021 Marco van Vemde is een pilot gestart voor het eindexamen geschiedenis havo en vwo 2022. Marco nam zijn collega's Arjen, Bram en Wilbert van het Lingecollege uit Tiel mee en in een aantal sessies bespraken ze de verschillende examenonderwerpen en wat relevant audio- en beeldmateriaal zou kunnen zijn. Hoe dieper we de collectie indoken, hoe enthousiaster de docenten werden: 'Betekent dit dat ik alle uitzendingen van *In Europa* van Geert Mak kan terugvinden en bekijken? Hoe vet is dat!'

Zes lijsten

In eerste instantie leidde de zoektocht voornamelijk naar 'authentieke' fragmenten, dus registraties van gebeurtenissen. Deze zijn interessant voor leerlingen om zelf de context van een gebeurtenis te onderzoeken en er een eigen interpretatie bij te ontwikkelen. Maar omdat dit

'De fragmenten zijn een aanvulling op de examenstof. Ze helpen docenten om de stof uit te leggen, toe te lichten of om erover in discussie te gaan'

soort *real time*-registraties niet van alle historische gebeurtenissen bestaan, werden ook fragmenten toegevoegd waarbij over een gebeurtenis werd gesproken. Zo ontstonden zes lijsten met fragmenten – drie voor havo en drie voor vwo – die aansluiten bij de examenonderwerpen. In sommige gevallen bevatte de lijst maar een paar fragmenten, want de kwaliteit van de fragmenten was belangrijker dan de kwantiteit. Alleen fragmenten die bijdragen aan de inhoud van de lijst werden geselecteerd.

In totaal staan op deze zes lijsten meer dan zeventig fragmenten ter illustratie en voorbereiding op het eindexamen. Bijvoorbeeld het verhaal

over de slager van Banda (NTR, *De Gouden Eeuw*, 2013), een uitleg over het Cruquius-gemaal (NTR, *Van Gewest tot Gewest*, 1991), het studentenprotest in China (NOS Journaal 1989) of het Verdrag van Versailles (VPRO, *In Europa*, 2007). Deze fragmenten zijn geen lesmateriaal, maar een aanvulling op de examenstof. Ze helpen docenten om de stof uit te leggen, toe te lichten of om erover in discussie te gaan. Door goed te luisteren naar de wensen van de docenten, kon de redactie hen voorzien van relevant materiaal. Een lijst met fragmenten voor het vmbo-examen is in de maak. In het najaar start Beeld & Geluid met het samenstellen van lijsten voor de vakken maatschappijleer en burgerschap. Er zijn genoeg interessante programma's en fragmenten te vinden om onderwerpen als verkiezingen, sociale ongelijkheid en maatschappelijke samenwerkingen te illustreren. Beeldfragmenten kunnen helpen om een stelling toe te lichten of om een discussie in de klas te starten.

Beeld & Geluid hoopt met deze vraaggestuurde aanpak docenten verder te helpen. Daar hebben we input bij nodig. We zijn op zoek naar docenten die met ons willen samenwerken en een onderwerp willen oppakken. Ben je enthousiast geworden?

Laat het ons weten via opschool@beeldengeluid.nl. ■

Beeldfragmenten

Beeld & Geluid op school is te vinden op www.beeldengeluidopschool.nl. De beeldfragmenten bij de examenstof zijn te vinden op www.beeldengeluidopschool.nl/#/geschiedenis. Beeld & Geluid heeft ook een kanaal op LessonUp. Daarnaast zijn er gratis workshops te volgen over het onderwijsplatform.